

Att svarva i trä

Träsvarvning är en mycket gammal hantverksform - en hantverksform som ger oerhört mycket stimulans och glädje.

Trävarvning är, här i Sverige, liksom många andra hantverk betraktade som lite "gammalmodiga" och "primitiva". På 1970-80 talet var vävning och andra hantverk på modet ex hos studieförbunden men det har i det närmaste upphört. Utomlands ex i Storbritannien, Frankrike och Tyskland är träsvarvning betraktad som en avancerad hobby och hantverk.

Med denna sida vill jag försöka "slå ett slag" för träsvarvning som ett led i ett alternativt levnadsätt.

Många provade säkerligen på träsvarvning i skolans slöjdsal när det begav sig, själv lärde jag mig att svarva "i vuxen ålder" och det har blivit en fritidssyssla som jag gärna håller på med såväl sommar som vinter. Jag har även själv hållit en del nybörjarkurser i detta hantverk - den äldsta kursdeltagaren var en 79 årig kvinna - det är aldrig försent !!! (Kvinnan svarvar än idag 86 år gammal.)

Att börja med en träklump och se en vacker skål växa fram väldigt kul.

Kan man svarva hemma ?

Låter kanske som en dum fråga men det är en fråga som jag har fått många ggr.

Javisst, kan man det - om man har tillgång till ett utrymme som inte är i direkt anslutning till bostaden - ex garaget, förrådet osv. Dock bör man tänka på att ha god ventilation för spånsugen osv.

Vad kan man svarva på hemmaplan ?

Många svarvar ex äggkoppar, knoppar till hängare, skålar, ljusstakar osv som presenter och nu när julen nalkas är ju bägge dessa sistnämnda alternativ aktuella. Fantasin sätter gränsen.

Träslag:

Man kan svarva de flesta träslag men jag vill redan här varna för idegran - den avger giftiga ämnen. Man bör även tänka på att endast använda virke från förnyelsebara källor - man ser ibland annonser ex på Ebay som bjuder ut exklusiva träslag som är utrotningshotade - sådant bör man undvika.

Rivningsvirke

Ja, detta är faktiskt inte nämnt som ett skämt, man kan ibland finna mycket fin ek osv som har rivits ut ur fastigheter - det skall man tillvarata. Fina knoppar, underlägg mm mm - som inte kommer i direkt kontakt med livsmedel.

Furu/Tall

När det gäller furu så har det sagts vara en av de mest utmanande träslagen att svarva pga de stora skillnaderna i dess hårdhet (årsringar). Personligen är det en av mina favoriter då jag undviker träslag som inte är helt förnyelsebara.

Björk

Ett underbart ämne att svarva - men den har en tendens att damma ganska mycket om den är torr. Man får lätt fram en hög finish utan en massa slipande.

Ene

Ett fint och ganska hårt träslag - anv mest till mindre alster och smyckesdetaljer. Ger en fin finish.

Frukträd

Ofta ganska hårda träslag men ger lika ofta ett mycket vackert resultat.

Svarvning:

Man svarvar alltså i princip allt som är runt - både på bredden (skålar osv) och på längden (ljusstakar, lampfötter osv). Man skiljer även på två sorters svarvning: skärsvavning och skrubbsvarvning.

Svarven:

Man behöver inte börja med den dyraste modellen i järnhandeln - det finns bra modeller hos olika företag som är billigare och därmed lite lämpligare för nybörjaren, men som i allt annat - man får det man betalar för.

Svarvjärn:

Det finns ett stort antal modeller för olika ändamål och man behöver ofta en grundsats om 5-7 st. Återigen finns här enklare och dyrare modeller att välja på - och man får det man betalar för.

Säkerhet:

Det som man ska vara medveten om är att svarvning förorsakar stora mängder damm - man bör därför satsa på en bra spånsug redan från början och även använda dammskydd för näsa och mun. Det tar lite tid att vänja sig vid dammskydd men de funkar bra. Hörselskydd och ögonskydd / ansiktsskydd är självklara när man använder snickerimaskiner. Att tillse att man är ostörd, inga barn i närheten utan uppsikt av ngn annan och att alla begriper att man inte går in och bakifrån klappar en svarvande person på axeln för att få dennes uppmärksamhet. Medan jag är inne på säkerhet - inga fladdrande skjortärmar och inget hår som hänger ned (det har hänt att personer har skalperats av långt hår som fastnat i maskinen), om du är långhårig klipp håret eller anv någon form av mössa/hårnät.

Fortsättning följer ---